

19. 4. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vyjádření obžalovaného k obžalobě a postup soudů v praxi

Dne 1.10.2020 nabyla účinnosti velká novela trestního zákoníku, trestního řádu a dalších trestněprávních předpisů. Úprava dohodovacího řízení a vyjádření obžalovaného k obžalobě slibovala zefektivnění trestního řízení díky tomu, že za splnění podmínek novelizovaných ustanovení trestního řádu nebude třeba vést úplné dokazování ke skutku popsanému v obžalobě. V předchozím článku jsem se již novelizaci trestních předpisů věnovala obecně, nyní bych uvedené zhodnotila z pozice obhájce k použití novelizovaných institutů při postupu soudu v praxi.

Novela zákona č. [40/2009](#) Sb., trestního zákoníku, zákona č. [141/1961](#) Sb., trestního řádu a některých dalších zákonů provedená zákonem č. [333/2020](#) Sb. a účinná od 1.10.2020 v trestním řízení zakotvila novou podobu dvou prvků, jež ačkoliv nejsou v českém trestním právu úplnou novinkou, jejich užití je nově rozšířeno. Jedná se o písemné vyjádření obžalovaného k obžalobě a úprava dohodovacího řízení v rámci hlavního líčení. Na tomto místě se budu věnovat vyjádření obžalovaného k obžalobě.

Skutečnost, že právo obžalovaného vyjádřit se k obžalobě není zcela novou možností danou obžalovanému právě novelou trestního řádu účinnou od 1.10.2020, ale že tak obžalovaný mohl učinit již za dříve platného znění zákona, jsem zmínila již v předcházejícím článku. Obžalovaný měl, a stále i po novele má, právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, jež jsou mu kladeny za vinu a k důkazům o nich (ustanovení § 33 odst. 1 zákona č. [141/1961](#) Sb., trestního řádu v platném znění). Dodala bych k tomu, že ze strany samotných obžalovaných, ani ostatně obhájoby, možnost písemného vyjádření k obžalobě nebyla hojně využívána, neboť postoj obžalovaného ke skutečnostem, jež jsou mu kladeny za vinu, soud do detailu zjistí z výsledku obžalovaného při hlavním líčení, stejně tak se může obžalovaný vyjádřit k jednotlivým důkazům a sdělit tak soudu své procesní stanovisko.

Na základě novelizovaného ustanovení § 196 trestního řádu předseda senátu spolu s doručením opisu obžaloby upozorní obžalovaného, že má právo se ve stanovené lhůtě vyjádřit ke skutečnostem uvedeným v obžalobě, kdy následuje demonstrativní výčet toho, k čemu se obžalovaný může ve lhůtě určené soudem vyjádřit. Obžalovaný se může zejména vyjádřit k tomu, zda se cítí být nevinný nebo vinný ze spáchání skutku anebo některého ze skutků uvedených v obžalobě a z jakých důvodů, dále zda má zájem uzavřít se státním zástupcem dohodu o vině a trestu nebo zda chce v hlavním líčení prohlásit svou vinu, zda souhlasí s popisem skutku a jeho právní kvalifikací a s navrženým trestem, případně ochranným opatřením a nakonec, které skutečnosti považuje za nesporné. Jde pouze o zákonem předvídané body, které může, ale nemusí obžalovaný do svého vyjádření zahrnout. Zákon tak předvídá, že vyjádření obžalovaného může být i širší než okruhy bodů a) až d) odst. 2 § 196 trestního řádu, stejně tak je možné vyjádřit se pouze k části těchto bodů.

Soudy pro naplnění popsané povinnosti přijaly vzorový dokument „*Upozornění a poučení obviněného ve smyslu ust. § 196 odst. 2, 3 tr. řádu*“. Ovšem pravděpodobně již není mezi soudy domluven jednotný postup, komu a s jakou lhůtou toto poučení zaslat. Dle ustanovení § 196 odst. 2 trestního řádu výslovně říká: „*předseda senátu s doručením opisu obžaloby upozorní obžalovaného*“. Soudy tedy toto písemné poučení zasílají vždy obžalovanému, v některých případech pak pouze a jedině obžalovanému a odmítají obhájci poučení zaslat ani po vyžádání, jiné soudy poučení zasílají na

vědomí obhájci automaticky.

Soud v poučení obžalovaného upozorní, že má právo se písemně vyjádřit k vyčteným skutečnostem ve lhůtě, kterou soud určí. Lhůty dané předsedou senátu se v praxi liší případ od případu. V rámci obhajoby jsem se dosud setkala se lhůtou 15-ti denní, ale i nejasnou lhůtou „5/10 dní od doručení obžaloby“. Problém může nastat ve chvíli, kdy poučení obdrží pouze sám obžalovaný, lhůta je stanovena pro něj nesrozumitelně a dvoustránkovému upozornění a poučení nerozumí. Což je obvyklý případ. Pro mnohé obžalované, kteří jsou ve vazbě nebo ve výkonu trestu, není komunikace a porada s obhájcem možností pro nedostatek prostředků dostupnou vůbec nebo dostupnou v 5-ti denní lhůtě. Lze namítnout, že obhájci je předem známo, že jeho klient bude poučen a písemně upozorněn ve stejný moment, kdy bude klientovi doručena obžaloba. Ovšem obhájce, když mu soud poučení obsahující lhůtu pro obžalovaného nedoručí, netuší, jakou lhůtu soud obžalovanému pro využití práva písemného vyjádření k obžalobě poskytl. Důležité je v této souvislosti zároveň podotknout, že vyjádření k obžalobě může za obžalovaného učinit i obhájce, ovšem doznání či prohlášení viny může vůči soudu učinit jedině sám obžalovaný. V takových případech je domluva a osobní porada mezi obhájcem a obžalovaným nutná.

Z uvedených důvodů by bylo pro hospodárný průběh řízení a zejména pro řádné umožnění obhajoby vhodné, aby upozornění a poučení obviněného bylo doručeno na vědomí i obhájci, aby se tento mohl s klientem dohodnout na poradě v rámci poskytnuté lhůty (kterou nemůže dopředu s jistotou znát), při níž by klientovi vyložil výhody a nevýhody využití práva na písemné vyjádření k obžalobě. Dále by bylo možné při osobní poradě klientem vlastnoručně podepsat doznání či prohlášení viny.

Je třeba podotknout, že písemné vyjádření dle ustanovení § 196 odst. 2 trestního řádu je pouze právem obžalovaného, nikoliv jeho povinností. Obžalovaný dostane ještě možnost vyjádřit se k věci před zahájením jeho výslechu k obsahu obžaloby při hlavním líčení, kdy by měl být předsedou senátu dotázán, zda se cítí vinen nebo nevinný spácháním skutku anebo některého ze skutků uvedených v obžalobě, zda souhlasí s popisem skutku a jeho právní kvalifikací a s navrženým trestem a které skutečnosti považuje za nesporné.

Využití práva vyjádření k obžalobě za předpokladu vhodnosti pro konkrétní trestní kauzu může společně s vyjádřením obžalovaného dle ustanovení § 206a odst. 1 trestního řádu značně zjednodušit dokazování při hlavním líčení a zrychlit tak trestní řízení ve skutkově méně komplikovaných a méně závažných věcech, stejně tak může zjednodušit přípravu soudu na hlavní líčení. Mám ale za to, že soudy by měly sjednotit svůj postup tak, aby bylo ve všech případech procesně postupováno stejně, aby postup soudu byl srozumitelný i obžalovanému, jenž by měl přiměřený prostor být dostatečně poučen svým obhájcem a aby byla srozumitelná a předvídatelná lhůta pro písemné vyjádření k obžalobě.

Mgr. Jana Wulkanová,
advokátka

LANGMEIER & CO
advokátní a insolvenční kancelář

[Langmeier & Co., advokátní kancelář s.r.o.](http://www.langmeier.cz)

Na Bělidle 997/15
150 00 Praha 5

Tel.: +420 222 200 250
Email: info@langmeier.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)